



ASZTALOS MORELL ILDIKÓ

Kábulat



Füstös jegyzetek

KRÁTER

Asztalos Morell Ildikó
KÁBULAT * FÜSTÖS JEGYZETEK

Asztalos Morell Ildikó

Kábulat



Füstös jegyzetek

KRÁTER
Pomáz, 2015

ISBN 978-963-298-174-1 • © Asztalos Ildikó, 2015
© Kráter Műhely Egyesület, 2015 • Felelős kiadó
Turcsány Péter • Műszaki vezető *Stark Gergely*
Szöveggondozó *Varga Lilla* • A borítón *Morell*
Sára festménye • A kötet fotóit *Asztalos Morell*
Ildikó készítette a budapesti Római Part fáról
és betoncsonkjairól • Kiadja a Kráter Műhely
Egyesület • 2013 Pomáz, Búzavirág u. 2
Telefon/fax: +36 26 328 491 • krater@krater.hu
www.krater.hu • Nyomdai előkészítés *Clarion*
Stúdió • Nyomás-kötés *Séd Nyomda, Szekszárd*
Felelős vezető *Katona Szilvia* ügyvezető igazgató

Kábulat



A kötet egyfajta lélekrajz, amely a „vékony cérnán lebegés” állapotát írja le. Azt, amikor az érzelmek vajúdása felhagy, és a lélek kiürül, céltalanná válik a létezés. A fájdalmakat elbírní: ez a létezés bizonyossága. Az önsajnálatt bénít, megsemmisít. Az elaléltságból, bénultságból, akarattalanságból a kiút, önerőnk megtalálása. Mint az argonauták, meg kell küzdjünk önmagunkkal, felül kell kerekedjünk gyengeségeinken. Az érzések elvesztése elementárisabb csapás, mint maga a fájdalom. Szenvedésünk hittétele annak, hogy emberségünket őrizzük a világ felszínességétől. Sikamló jégvárta alá rejtjük önmagunk. A várta vékony, átlátszó. Alatta szív dobog. Szüntelen.

Prológ



Hívtalak.

A pocsolóban sárba mállott,
fagyos fekete-sárga levelek.
Észrevétlen lépdelsz
egy távoli táj ködös éjjelén.

Az ismeretlen, sötétkabátos férfi
összecsuklik a sarki bolt előtt.
Stetson kalapja az útra gurul.
Irattáskája hangtalan koppan
a járda törött erezetén.

Életünk beteljesületlenül
ér véget.
Mebánás sóhaja kereng a légben.
Angyalszárny suhint
a hűvös fényáradatban.

Siető léptek hangokkal keverednek.
Valaki újraélesztéssel próbálkozik.
Az út végén felvillan
a mentőautó lüktető fénye,
szirénája éket hasít az alkonyati csendbe.

Elfordulunk. Hagyjuk,
hogy gyógyító szavaink
kimondatlanok maradjanak.
Megtátsszuk, hogy semmire sem emlékezünk.
Büszkeség, bosszú gátolja tetteink.

Torokszorító az üzenetközvetítő sípszója utáni csend.

A földre rogyott férfi
átöleli életének megoldatlan titkát
a pillanatban, amint lelke
könnyörtelen egyértelműséggel
elmerül a hanyatló ég
szürkülő medrébe.

Mondd, miért?

Szilánkok



UJJAIK REZDÜLÉSE

Már nem lesed gyönyörrel,
ha szemem sós ízű könnye
tükréből kicsordul,
és sikoltva csillan
szám csücskét itatva.

Csalóka álmom,
barnuló avaron
dereng, kísért.

Őrzöm
vágytól remegő
ujjaid rezdülését
csészéd peremén
a reggeli kávézó
ébredő teraszán.

NE SIESS

Még várj, ne siess!
Hadd fogjam kezéd.
S higgyem, hogy igaz:
csalogány csicsereg
párától könnyes
galagonya gallyán
borongós hajnalon.

HA NEM HÍVNÁLAK

Ha nem hívnálak
aggódnál, hol vagyok?
Hallgatóznál
a kapunyikorgás utáni csendbe?
Tűnődnél, hol vagyok?

Ha nem hívnálak
akarnád-e szemed lecsukva
érezni bőröm, szívni illatom?

Ha nem hívnálak,
tudni szeretnéd-e,
hogy lélegzem-e?
Tudni szeretnéd-e,
hogy vagyok?

CSAK LENNI

Csak azt akartam,
engedd meg magadnak,
hogy gyengének lássanak,
vérzőnek, pusztán létezőnek.

De én lettem, ki itt áll
könnytelen, üres kezekkel.
Én vagyok az,
kiben nincs már vágy,,,
ki megváltásra vár.

EGYSZER MÉG

Közeledem feléd,
vágyva, félve.
Mire újra láthatlak,
üvegfalad mögött
el nem érlek.

Ha megérkezem,
könyörületesen búcsúzz.
Szeretettel engedj el,
hogy én is szeretetben
őrizzem emlékedet.

EGY SZÓ

Mikor elváltunk egymástól,
egy szó szíven döfött.
Veled, nem mással
reméltem remegve az eget.

Védtelen álmomban
félúton mennybemenet,
a létra foka ismét letört.

A semmit bámulva kucorgok,
hallgatom lépteid
foszló neszét,
amint alakod elnyeli
a kapun túl nyüzsgő hajnala.

Sóhajom hangtalan koccan
kerengők hajlatán.

HÁRFÁK

Mikor szűnt meg
a lég zizegni,
mikor halt el az égi ének?
A tánc, mikor meredt
mozdulatlansággá,
a becézés keresetlen szóvá,
mely üresen koppan
a fehérlő falakon?

Meddig őrzöm bőrömön,
ujjaid szomjas párnáit,
szemed éhező tüzét,
a napsugár tétova lángolását az úton,
amint az est,
a parki pad deszkáján átbukik?

Megszólalnak-e még a hárfák
az északi fényes nyári éj hajnalán?

Az idő megáll,
a csend beleszakad a térbe.
Elsüketül a lét.
A világ nagy dobbanás,
porszemmé foszlik az értelem,
ellényegtelenül a dal,

a mag protonja
céltalan koppan az éjben.

A mindenség vérző végtelenén,
az üresség fájdalma tátong.

Kráter, seb a föld színén,
beszív, kereng velem.
Testem mágnes abroncsát
örvénye vonzza.
Lábam erőtlén, súlytalan.
Szívem, testem felett lebeg,
lúktet, dübög, ordít.

Az út macskakövébe szorítva,
céltalan csikorog a villamos
fényesre csiszolt sínjén.
A lila körmű pultos lány
unott mozdulattal üti be
elveszett életünk számláját
a pénztárgépbe.
A visszajáró apró
pördülve gördül ki
a kopott perselyen.

Elnyomkötözve
fröcskölő aortánk pulzusát,

tétovázva rejtjük szívünk
a raglán kabátba.
Lelkünk szakadék szélén kuporog,
az időtlen ég kapuját
bálványként bámulja.

Hiányodban el kell fogadnom
magam.

FÖLDRE HULLVA

Testem a testedhez tapadt,
karom karodba fontad,
mégis maradtunk magunknak.
Szemedben égett a vágy,
jutalmunk mégiscsak magány.
Hiába nem búcsúztunk.
Haló csillagokként vakon
markoltunk, sikítottunk vadul,
mint földre hullt varjak a havon,
lélektelen mámor hajnalán,
némán csituló lázban,
idegenként léptünk tovább.

PERCEK

Nem őrzök fényképet rólad,
csak percek voltak,
melyek egybekötnek.
Nem kérek semmit,
nem is adhatok.
Mégis, általad lélegzem,
s élem a létet.

LEOLVASÓ

Elromlott a leolvasóm,
vörös és rózsaszínű
csillagokat villogtat.
Valami lehúz a mélybe,
felvet a jeges hegytetőre.
A gravitáció húz,
most repülök,
milliárdnyi örvénylő
darabkában lebegek.

Húzz le lassan a fellegekből,
tégy magadévá a jégen.

Szövegfejtőt keresek.
Sürgős szükségem van
kognitív disszonanciák
oldására.

KOPÁS

Elkoptunk mi is szépen,
mint holmi kabát,
mely telente városban járt,
s éjjelenként fogason hált.

HA

Hozzád mennék,
tiéd lennék,
ha lehetnék,
ha mehetnék.

CSAK ÉN

Imák folyama mentén ballagva,
mennyek gyászba zárt ajtai
kitárulnak világló sugárban.
Lelked zenével tölti a teret,
egyekig érsz cseresznyefák
fehérrel szentelt virágzásában.
Akác mézillatát te leheled a légbe,
A te hangod telíti madarak tüdejét.
Te lendíted szárnyaikat lebegésre.
Te vagy a szél, mely arcomat simítja.

De te vagy az Út is,
mely lábam sajdítja,
kővé merevíti kezem
és nyelvem, súly, mi
fagyosan és némán
húz le a mélybe.

Pedig csak én állok itt
áldásra várva,
a vágy nesztelen
szégyenében remegve.
Csak velem játszik a szél,
csúfol, nevet,
amint záportól sajjgón

örvénylik tovább
a viharzó magasba.

ÁRAMLÁS

Áramlástól elvágva
megtörik a nőni vágyás ereje.
Nyersen hasít
az égi világosság.
Szerettem volna az lenni,
kit akarsz. Nem egy,
a névtelen tömegben,
kit senki sem lát,
ki a kívántatásért sikít,
ki a *nemáhitottság*
szégyenfoltját viseli.

Oltanom kell
szomjúságom,
útban a kúthoz
megrekedtem.

A napégette folt elválasztja
a világosságot a sötétől,
emlékeztet a szélre
és a forróságra,
a csalóka nap tündöklésére
és fájdalmára, mikor
hiába értünk fel a csúcsra,
őrülten örvendezve,
áldásban részesülve,
vitorlát bontva a sziklaormon,
vad ugrásra készen a mélybe,
csak hogy megvilágosodjon,
mit rejteni nem tudtál,
vizolygásod, kételyed,
ahogy eldobtad, mint kavicsot,
amit adtam: belső csendem,
lángom, kincsem.

Szárnyaszegetten
vonatra ültünk,
mint két idegen,
az eleredt esőben,
szótlan bujdosásban,
örökös sikamlásban,
az álmosan tünedező,
szürkülő tájban.

AZ UTAK VÉGÉN

Azt hittem
te leszel az,
aki vár majd
az utak végén,
ahol a válasz,
amit kerestem,
vágyban és gyászban,
megvilágosodik
az Örökkévaló
Mindenhatóságában.

SZIKLAFAL

Te lettél a sziklafal,
ahová tértemben
a bánatot kerestem,
ahol megtanultam gyászolni,
hasadék a sötétség imádatában,
fájdalmam, bölcsességem,
vigasz a sodrásban.

ELENGEDÉS

Hogy elmentél,
csenddé foszlott
a fel nem tett kérdés.
Az elmulasztott simogatás
bőröm égeti.
Nesztelen átölel a félelem.
A nap utolsó ereje
rózsás csíkot dob át
a túsó partról.

A fény legerősebb ott,
ahol megtöri
az árnyék sötétjét.

Szellő lehelete
fújja, sodorja
a folyó fodrozó tükrén
lelkünk papírhajón billegő
mécsesét. Hagyom,
hogy az éj gyűűző sötétje
elnyelje emlékképed,
kezed érintését
a kezdetek kezdetén.

Árnyékok



LÁBNYOMOK

Lábnyomok,
fagyott képzetek,
jéggé hallgattatva
a mezőn, hol pipacsok
táncoltak a szélben,
zsurló csiklandozta
talpunk, gyengéden,
a fűben hevervén.

EGY ESTE MÁJUSBAN

Májusi estén
az ég egy darabja leszakadt.
Mély zuhanás
óceánok sötétjébe.
Végtelen üresség.
Elhagyatott lélek
reszket mennyország tornácán,
pokol kapujában.
Megtagadtatásban elhagyva
vad sas remeg láncra verten,
vág্যakozva, hogy elveszett múltak
vad mezei fölé emelkedjék,
a kérést szégyellve,
túl büszkén, hogy könyörögjön,
önmagát vádolva
a csend súlypontját,
iránytűt keresve,
hogy a folyvást áramló,
magas hullámokat
legyőzze.

PACSIRTA

Mozdulatlanságba merült
szigetek, életszilánkok
az örök folyam fogságában.

Túl az erdő ködjében derengő
borús álmokon,
a fagyos éj árnyai által
sziklák közé ékelt fenyők
göcsörtös gyökereitől
sebzett ösvények
sarán is túl
pacsirta lebeg időtlen
végtelen táj felett
az ég kék tengerén,
élet és halál felett.

SZORONGÁS ÉS HIT FALAI

Élet fakad barna magban,
esőben fázó csendsóhaj,
csatornába cseppent harmat,
fájó, kongó visszhang.

Üres ölelés szégyenfoltja éget.

Sodródó sorsok,
síneken csikorgók.
Minden, mi számít
agyrém, képzelet.

Szárnyad lenyesve
csipegethetsz elszórt,
kiszáradt búzapelyhet.
Nézheted a karvalyokat.
Csevegnek, álltatják
magukat a fényben.
Fénylő toll-leplük
csillog ékesen.
Megtűrnek.
Nagylelkűségük mutogatják,
s koncként felkínálják,
mit más nem kívánt.
A leckét még mindig
nem tanultad:
királynét magadból,
miként csinálj.
Állsz bambán,
ordítasz tébolyultan.
Nyeled a könnyed,
sarokba szorítva.
Koldus gazdagok lakomáján,
üvegbe zárt csodabogár.
Páracsepp burkod
falán italod. Míg mások
nevetnek, énekelnek,

a levegő lassan
elfogy körülötted.

Lelkedben elhaló
harangok zengedeznek.

SZAVAIM

Szavaim,
csatornák mélyébe
csobbanó vízcseppek,
gyűrűző hullámok
a végtelenül magányos
mindenségben,
visszhangra vágyó
hangtalan sikolyok moraja
távoli egekben.

KÉZ A KÉZBEN

Ahol a harmat csilláma
elhal a ganéban,
ahol hervadt sás
merevedik
patak csordogáló
dalába merülve,
és tavasz-szellemek
serkennek álmos
tölgyek rügyeiben,
ott vándorolunk
kéz a kézben, ábrándok
himbálódzó ringásában
a fény, pocsolyák sáros,
agyagos sötétjébe rekedt,
ködös tükörképei mentén.

LÉLEGZET

Ősz köde tengerként
nehezedik az ingoványra.
Apró férgek ébrednek.
Algák hajlongnak a mélyben.

Egy mozdulat az áramlattal
szembe megtörik.
A sötét feketébb lesz.

Kábultan nyomulnak a lelkek
a fény felé lélegzetért.

A FAL KÖRÖTTEM

A fal köröttem
vékony jégártya,
alatta nyugtalan tenger.
Csillog átlátszóan,
törékenyen.
Felszínén siklani
nem lehet,
lélek dobog
a hullámokban
a jég alatt.

TRAPÉZ

Léted vékony
szálán lebegsz.
Lépést vétve
zuhanásod
éj-mélyi csend.

Bénít a vágy
a fény után
a túloldalon.

SZERÁFOK

Álmok törött vonója
tehetetlenségbe béklyózva földre hull.
Zuhatag felett fénylő szeráfok lebegnek.
A hallhatatlanság hangtalan megnyilatkozik.
Szívem csillárja kéklő éjben lebeg.
Kinyújtja karját az elérhetetlen
értelme vesztett végtelen.
Vakító fehér
súlytalanság
késztet
kétkedésen
túli
tisztító
tűzével,

ugorjak.

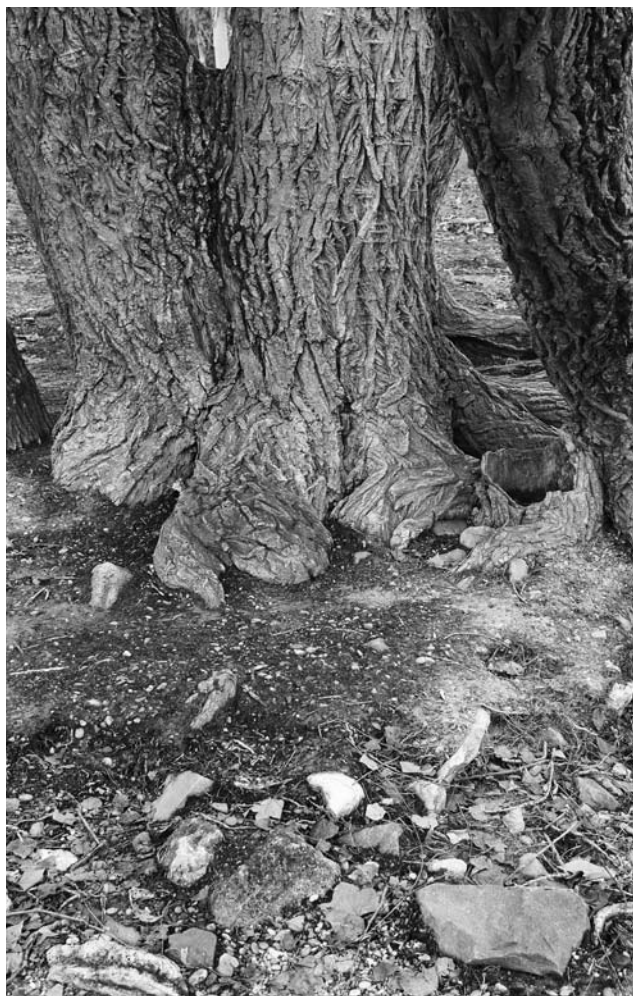
ZUHANÁS

Zuhanásod a mélybe
hangtalan, végtelen.

Ne felejtsd, ez csak
egy gondolat.

Remény
megéri az éjben,
köd szertefoszlik.
Kegyelet szárnya
megérint. Játszi fény
szivárványkereket vet
az égben.

Emlékképek



REJTEK

Gyermekkorom rejtekét
vörös lángok tépdesik.
Légvárként lebeg
égbeszálló párák sóhaján.

KIÜRESÍTETT SZOBÁK

A falon kopott a festés,
benne repedés.
Gyerekrájk a sarokban,
ahol a szekrényem állt.
Pók hálója leng
keresztben.

A szárnyas ajtó félig nyitva,
átlebeg rajta régmúlt nevetés.
Pince vasajtaja csikorog
a ház oldalán,
méregzöldjén áttört
a rozsdá barna foltja.
A lépcsőfok, le a mélybe,
eltörött.
Már nem javítja senki.

Halálra ítélt falak,
tárgytalanul kongó
anyaöl.
Buldózeráldozat.

Az elmúlás cseresznyéskertjében
hátrahagyottan, gazdátlanul,
láncra vert kutya vonyít,

kapar, reszket,
jó szóra, érintésre várva.
Elhagyott ólján
meggörbült a rács kallantyúja.

Elfojtott vágyak,
cserbenhagyott sóhajok,
reménytelen menekvés,
rémálom, vergődés
sikamlós kígyók a küszöbön,
elárasztják az előszoba
vörös betonját.
Felmásznak a gyerekszoba falára.
Angyalszárnyon menekülök,
egyhelyben lebegek a rét felett.
Testemen mázsás acélpáncél,
lehúz láncba vert karom.

A ház a kerttel kettéhasadt.
A megnyílt föld barlangjába
a süllyedő ház széttördelt falaiból
padlódeszkák türemkednek
a szakadék fölé.

Vasabroncs fűzi egybe lent,
mit nadrágszíj és ököl kettéhasított,
a házat a kerttel.

Puha, fehér selyemsállal
egybefonom,
apám s anyám,
hogy haragjukban megbékéljenek,
s a gyűlölet szeretetté váljon
általam, bennük és bennem,
ki vonzalmuk gyümölcseként
teremtettem a létre.

Gyerekszobám börtön,
falak hűsítenek a rekkenő nyári hőség
párás alkonyán.

Anyámmal játszunk,
hogy kincset keresünk,
lógó kabátok zsebét kutatva
néhány forint után,
hogy teljen tejjre másnap is.
A sütőben sültkrumpli, illata édes.
Vajjal olvad a számban,
anyám ölében kuporgok.

Apám a kertben ás,
hogy a barack leve mézízű legyen,
amikor szürcsölöm majd nedvét önfeledten,
forró nyár párálló hajnalán.
Fáradt önelégültséggel megáll.

Körötte kajszifák
rózsálló virágfátyolba burkolják
a fekete, barna, göcsörtös ágakat.

Ablakrácson át lila,
csábos íriszek virítanak
a kőkockás járda túloldalán.
A szénpadlós, lomos padlás
billenős ablakába
támasztott létra legtetején
kucorog lelkem gyermeke.
Fölötte kitárul az ég a völgy felett,
a távol mesés holnapnak integet.

A feledés kulcsát átadva
az enyészet
gyászos angyalának,
a padlóhasadék
tovább szakadt.
Kórházában
magára hagyott,
aprócska gyermek bámul
reményt veszelve,
a sárgás lámpák ködébe merült
fekete-fehér csempekockás

folyósón, koppanó
léptekkel távozó
anyja után.

A dombon túli távol
színes háztetőin is túl lesve,
elengedve a görcsös szorítást,
mivel kezem
a régi ház kulcsát tartotta,
tétován, reszketve lépek át,
a felnőttkor fényártól
vakító ajtaján.

A TÚLÉLÉS FÁJDALMA

Berzser fotelben
kucorog a gyerekkor.
A viharban csikorog
a fehérre mázolt
kerti függőágy.
Kanári verdes
kalitka hintaján.
A páncéltőkés zongora
fekete frakkos hátában
tátong a húrozat.
Gonosz játszmák ketrecében
megkövült szívek
a redőny csíkra-eresztett
bordái közé szorultak,
ismételgetik sérelmeik halmazát
a gramofon recsegő foxtrottjára.
Ölelésre vágyom,
anyám sikolyán,
apám szigorán túl.

Tisztes Alkony Idősotthon és Ápoló Intézet
az egykori kastély kihalt parkja udvarán.

Egy kerekesszék, hetven betegre.
Ki még él, két nővér, ha bírja, emelje.
Nincs itt rehabilitáció.
Ez az utolsó stáció.

Az otthon ötszázhatvan ágycsónak
a bánat sötétje nyomja.

„Annuskám megetted
a vacsorát?”

„A redőnyszalagból készült emelő
az előző szoba ágycsónak maradt!”

„Hogy kelljek fel, ha kellene?”

„De már minek?”

„Ha nem iszom, pisilni se kell!”

„Csak kaki ne jöjjön!”

„Mert nincs, aki a pelenkát leveszi!”

„Ma van hat hónap, száznolcvanhatodik napja,
hogy bezártak.”

„Deb túl jól van.”
Ismételgeti ketteske,
a szobatárs,
állát ritmusosan
melléhez veregetve.
„Várj angyal, várj még egy kicsit!”
„Csak hadd búcsúzzam el!”

„Húgom, téged szerettelek!”
„Simítsd még kicsit a kezem!”
„Hat hónap, száznyolcvanhatodik napja fekszem itt.”
„Húgom, téged szerettelek!”

Kacagó lányok szaladnak át
a majdanpolai tanyán, incselkedve,
ki ér fel hamarabb a veranda fehéroszlopos
teraszára,
a virágdombos lépcső tetején, karjukban
mezei illatokkal édes a tarka csokor.
A pümkösdírózás szürkületben
lassan megindul a tücskök zümmögő-lüktető
szerelmi éneke.
Távolban kutya vonít társa után.
„Édes jó fiam!
Jövök hozzád!
Mindjárt, csak kicsit várj!”

„Annuskám, szívem, hogy vagy?”

„Felülnék, húgom, de kötél nélkül nem bírok.”

„Csak fekszem itt, sírni már nem tudok.”

„Kis cókmókom, otthonom!”

„Ezt tették velem.”

„A saját lányom!”

„Húgom, téged szerettelek.”

„Fogd csak a kezem, simogasd kedvesem!”

„Már innen csak a halálba visz az út.”

„Kis házam, szobám, többé nem láthatom.”

„Deb túl jól van,

deb túl jól van!”

Ismételgeti ketteske, a szobatárs,
ferdén, a sarokba nézve,
állát ritmusosan melléhez ütögetve.

„Deb eszik, deb iszik, deb túl jól van!”

A harmadik ágyon az asszony, semmibe-meredt
tekintettel fekszik mozdulatlan.

A megrekedt csendbe, sivító sziréna hasít szakadékot:

„Takarítószemélyzet a harmadikra!
Takarítószemélyzet a harmadikra!”
A harmadikra!”

Az oldalszobákból kiáradó fénycsóvákban
rothadó ürülékkel és vizelettel áztatott pelenkák
éles szagában fürdő szürkülő folyosó
a haldoklók magányos sóhajától
visszhangzik.

„Felülnék, de kötél nélkül nem tudok!”

Sziréna fénye lüktet. Kékje elmerül a fali csempe
tompá sötétjében.

A kórtermekben kábult szemű, mazsolaarcú,
csontbőr nénikék,
egykor sudár asszonyok, kik becézgetve
csókolgatták kised gyermekük,
megigézve a másvilág furcsa, fekete angyalai
által, szemükben révület.
Itt már csak testük fekszik, tehetetlen, pisiben,
kakiban.
Ez a test már csak csöbör, melyben a vér lassan
megalvad,
mire végre a szellem megszabadul megposhadt,
szétaszott börtönéből.

A révület purgatóriumában,
ahová a lélek már hálni is alig jár,
végre szép arcú ősz asszony,
amolyan „úrino”, három gyerek anyja,
kedvesen válaszol, tudja,
a kopott, régi redőnyszalag hol lehet:

„Annus néni a szomszéd szobában hált.
Ott keresd a vaságy szélén kedvesem.”

A kórteremben Annus néni,
anyám kezét szorítja.

Csendben az ágyhoz kötöm a rolószalagból készült
leukoplaszttal leragasztott kötelet.

„Húgom, téged szerettelek!”

Szaladnak, kéz a kézben a mezőn,
anyámmal. Floki kutya hátára fordul,
s Misi pulyka haragosan szalad utánuk.
A konyhából sült illata száll:

„Nagymama! Csak nem már megint kacsa?”

„Megyek már fiam, megyek!”
„Csak még egy kicsit várj!”

„Megyek!”

„Annus néni üljön fel, egyen!”

„Felülnék angyalom, de már nem akarok!”

„A protézisem eltűnt, még az előző helyen.”

Annus néni legyint:

„Megmondtam, nekem nehogy akarjanak újat készíttetni.

A nővér kidobta.

A pohárban volt a nachtkasztlin.”

A negyedik ágyon fiatal nő:

„Lebénult a lábam. Jární egyedül nem bírok.”

„Meggkérném, hozzon kávét az automatából!”

„Meggfizetem.”

Fenn a folyosón, tekergő öregúr:

„Katonák, előre!

Éljen a szabadság!

Éljen a haza!”

„Merre tovább kapitány úr?”

Lent a főbejáratnál cigarettázó, vékony férfi,
loncsos nadrágban.

„Csak egy százast cigire!

Kisasszony!”

„Fillérem sincs!”

„Különben nem kérnék.”

Két nővére hetven beteg,
a folyosó hermetikusan elzárt két oldalán.
Ki ide belépsz, ki már nem mehetsz.
Az üvegajtó, ha járni tudnál, kóddal zárolt.
Egy kerekés szék hetven betegnek.
Gyöngyfűző foglalkozás,
járni tudóknak.
Ők tévét is nézhetnek.
Ez már nem kórház.
Korlap sehol. Fájdalomcsillapító nem jár az
ellátmányban.
Már nincs rehabilitáció!
Ez az utolsó stáció!

A kórtermek falai üresek.

„Fáj a lábam, angyalkám!”

„Igazítsd már meg!”

A takaró alatt elüszkösödött lábcsonk,
csontbőr, deformálódott csökevény,
bokából kifordulva.

„Úgy fáj!”
„Olyan nagyon fáj!”
„Csak úgy dobálják.”

A kopott kórházi asztalon a megdermedt tegnapi
kása feltja sárgállik.
A nektáros dobozban megsavanyodott baracklé.
Annus néni osztályos hálóingjén megkeményedett
ételmaradék.
A hálóing benne van az ápolási költségben.
A családtagoknak nem kell ruhát hozniuk.
A nyugdíj épp elég az ellátási díjra.
Így ez nagyon praktikus.
Igazán jól ki van találva.

A ketteskéhez érkezett férfi vendég megette
ketteske vacsoráját.
Aztán, mint ki jól végezte dolgát, se szó se beszéd,
hirtelen az ágyba dőngette.

„Deb jó nagyon! Deb jó nagyon!”

Mormogta ketteske, állát mellének ütögetve fényre gyúlt szemekkel.

A férfi ketteske két karját a feje felé szorítva láthatólag élvezte az asszony kiszolgáltatott vergődését.

Kajánul felkacagott:

„Na mi van te hülye!”

„Na mi van? Most muzsikálj!”

„Innivalót nem adtak?”

„Mért bántja a szegényt? Hívom a nővért!”

„Maga meg mit pofázik bele!

Dögölj meg te rohadék!”

„Innivalót nem adtak? A francba is!”

„Eltűnök. Minek is jöttem ide.”

„Te hülye, debilis! Tudtam, hogy ez lesz!”

A kórterem homályát mély sóhajtás nyelte magába, amint az üvegajtó a férfi után csikorogva bezárult.

„Deb jó nagyon! Deb jó nagyon!”

„Már megyek fiam!”

„Csak várj még egy kicsit!”

Anyám, nővére karját simogatva melengette:

„Annus! Én is szeretlek téged!”

„Nem itt akartalak volna viszontlátni!”

„Nem hagyom, hogy itt maradj!”

„Ugyan! Hagyjad már húgom!”

„Ezt a kicsit már kibírom!”

A rákospalotai ház udvarán

Lackó még kisfiú. Kacag, nevetgél:

„Anyá fogjál meg! Úgy sem érsz utol!”

A kongó folyosón kimenet,

hálóingben, vajúdó lelkek kórusa

skandálva száll mozdulatlan méltósággal
a menny boltozata felé.

Van, kinek fia adta el házát feje felől,

másnak lánya külföldre költözött,

harmadiknak párja itta el a vagyonát.

Az ápolási díj az intézeti

hálóinggel együtt pontosan

hetvenkilencezer-nyolcszázkilencven

forint.

„Már tudom a fogsorom hol lehet!”
„Pongyolámba tettem, de lányom elvitte,
amikor az intézeti hálóinget kaptam!”

„A francba fogom
a szart mosni a kukába velem!”
„Nem bírom idegekkel az öreglányt, meg a sirámaid!”
„Azt ki győzi a furikát ide-oda!”
„Ki bírja fizetni a benzint manapság!”
„A svájci bankkölcsön nem két fillér.”
„A lányom beteg. Elvált. És az unokák.
Rám maradtak az unokák! ”

Harangok konganak,
tátong az üresség oltára,
fényárban úszik
az égi súlytalanság
baldachinos páholya.

A leltár elkészült:

„Volt férjem, két gyerekem, munkám, kenyerem.”
„Magam mögött hagyom bokám,
bokámban bennreked a fájdalom!
Mögöttem felgöngyölíti a hajnal
kilencvenhárom évem,
volt életem!”

Az egykori kastély kipucolt épülete mögötti parkban,
a Tisztos Alkony lebuggyant betontömbjének
száznegyvenhárom ágyához aznap éjjel
nem hívtak
papot.

Annus néni, hajnalban,
Lackó fia kezét kezével átfonva
hat hónap, százhatvankilenc nap után,
hangtalan az égbe költözött.

A képen Mackó, utolsó sétáján a parkban. Sötétbarna bunda, fehér láb, sötétbarna pöttyökkel. Barna fején hosszú, vizslás orr és fül. A gyerekek kicsik voltak. Sára kisiskolás, Alex óvodás. Megláttak az alomban. Nem volt visszaút. Jöttél velünk haza. Te lettél harmadik, utolsó gyerekünk. Kistestvér, cirkuszi mutatványos, földön forgó, botot ugró, erdőn bújócskázós. Pajtás, pajtás helyett. Voltál védőangyal, vigasztadó a kitaszítotttságban és magányban. Gondoskodó anya, ki vár az ajtóban önfeledten ugatva, ugrálva, boldog farkcsóválással, iskolából érkezve, mindig rajongva, csordulásig szeretettel, önzetlen örömmel. Majd lettél öreg, sántika morcos mamóka. Sértődött, elhanyagolt, jussát követelő, ölelésért, jó szóért hálás, simogatásra mosolygós.

Legboldogabb az erdők sűrűjében, mezők zöldjében voltál, macska után szaglászva, nyomot követve, száguldva, mint a nyíl repültél orrod után, farkaddal folyvást az égben csóválkodva, kutatva a bujkáló vadakat.

Nem sikerült sose, de nem is próbáltunk alávetettségre, teljes engedelmességre idomítani.

Mindig megmaradt benned a szabad vadak vadász szelleme. Egyszer vidéken, nyáron, egy fecskét is bekaptál reptében, és felhajtottál három őzet egy vadásznak. Pedig sosem tanítottunk erre. Erdőn áfonyáztál, mint a medvék, és a patakok, pocsolyák vizét ittad.

Köszönjük neked a szabadság és szeretet lehetését, amivel megajándékoztál minket, és bocsáss meg, hogy megvontuk tőled a legdrágább kincset, hogy vajúdva kölyköt ellhess a földre.

A gyerekszobák, egyik a másik után, kiürültek. Te tartottál egybe minket, a megüresedett fészket, a csonka családot. Feladatot adtál, de ajándékot is. Meghosszabbítottad életünk a napi sétákkal az erdők mezők ösvényein, hóban, sárban, esőben.

Utolsó este, a szófán néztél felém, üveges szemekkel. Már benned lélegzett a halál lehetete. Fekete fejed felé a nagy Barna medve oroszlános feje emelkedett. Nézett rám, fenségesen, megnyugtatón. Jött érted. Nem értettem mégse. Pedig jött érted, elvinni lelked, el, az állatok ősi vadonjába.

A konyhai pad üres. Párnáit nem borzolja össze senki. Tányérod üresen áll a szekrény sarkában. Megszűnt a sértődött vakkantás az asztalról kijáró falat után, s a rosszálló prüszögés. Nincs kit elhessegetni a boldog üdvözlégy miatt. Életünk nem több egy maréknyi homoknál, mit görcsösen próbálunk markunkban tartani. Finom szemcséje kipörög az ujjaink közötti réseken, akárhogy szorítjuk is. Végül ott állunk üres kézzel. Már nincs visszaút.

A vadállatok ura, a nagy Barna fejű medve elszóltott magához. Szaladsz fenn a magasban az égi legelők virágoktól terhes szabadján, cammogó, méltóságteljes medvekirály mentén, mint medvebocs, vad őzike, repülő madár. Végül lelked nyugovóra tér lassú, méltóságteljes cammogásban. Most vált világossá, hogy társunk te voltál igazán, a szabad erdők királya, a nagy Barna medve.

Gyökerek



CSEREPEK

Véget ért egy álom, melybe
magunkat ringatva hittünk,
hogy élni tudjunk.
Széttört cserepek,
sikolyok az éji szélben,
a tántorgó mindenségben.
Hogy szedjük össze poraiból
a hitet, amely tovább visz,
meggyógyít, amely felemel
újra, és karjaiban ringat?

Minden, mi számít:
őrület, hideg, merev kövület,
lehúz a végtelen örvénybe.
Mélyben verdesve,
belső bölcsőm melege,
erőm végső rejteke.

FÁK

Fák,
vajúdó életek.
Gyökerek,
röghöz kötött kapaszkodás.
Törzsek,
égbe törő, kérgezett erek.

Sodródunk. A fák állják.

Levelek,
életet lehelők.
Virágok,
vagyódók, bölcsők, jövők.

Sodródunk. A fák állják.

ÁRTÉRI FÁK

Nyárvégi éjjelen
megáll az értelem.
Csobban a folyam,
régvolt nyarakon
ifjak csapata
folyóba csap,
amint evez,
skandál, nevet.
Jártamban betonlánc,
széthasadt lidércláz.
Ősjegenyék
leláncolt serege,
beleremeg a lég,
menetel, liheg,
sötétlő hajnalon,
magányos partokon.

ÉLET A FELSZÍN ALATT

Hangunkat elnyeli a tenger.
Árnyakként létezünk.
Lelkünk hosszú
várakozásban lebeg.
Magunkat felmutatni,
hogy lássanak, akarjuk,
a víz felszínére törni vágyunk,
hogy világoljunk,
mint csillagok.

ÉG NÉLKÜL NEM VILÁGLIK

Az éj nem ejt árnyékot,
ég nélkül nem világlik.
Elengedi a fagy
vasmarkából
a völgyet és a tengert.
Moccan a mag,
mély álmában.
Csillámlik a folyam,
dobban a vágy,
új életre vár.

FÉNY CSILLAGAI

Kígyók fészkének
mély éjét vigyázva
ibolyák gyűjtják meg
a fény megannyi csillagát.
Sötétlő avaros ágyban
dideregve tavasz fagyában
madarak hangáznak
távolok zümmögő zajában.

FOLYAM

Amint a nap fordul,
új víz áramlik a folyamban,
új sejtek épülnek.

Magunkban kell megtalálnunk
a változást az árban,
a reményt az örök sodrásban.

JÁTÉK

Játék.
Benne helyed ismered.
Utolsó adud
kijátszatták veled.
Állsz lemeztelenítve,
hogy megélj, hagyod
a királyné ne te légy,
s hogy szolgaként beérd.

Élj! Remélj,
hogy álmod elérd!

HAIÓS

Ezt az utat megszenvedtem
haló csillag, hogy lehettem.
Adj erőt, bimbózó kertem,
életem hajósa én lehessek!
Határt a sodrásban én szabjak!
Jövőt szépet, magamnak
és másnak is, én álmodjak!

ÁLOM

Álom szárnyán jár a lét,
amire vágysz, utolér.
Tested izzad, kínban ég,
mire a nap újra kél,
hajnal szele megigéz.

KÖNNYEK

Talán tolakodásnak veszed,
taszít is talán,
de könnyeimben
megérinthetsz,
gyengeségem várában.

Könnyem forrásvíz,
érzés, csupasz vágy,
seb, vérző és néma,
gyermeki szótlan fájdalom,
vak és védtelen.

Sikítás, sóhajok,
elvesztett önuralom,
vágy: önző,
kolduló, tomboló,
hogyan fedhetetlennek
lássanak,
higgyenek bennünk,
hogyan megbocsáttatást
nyerjünk.

HOGY MAGAMAT MEGTALÁLJAM!

Oltalmazó Anya, Mindenható,
ha vagy, adj erőt,
hogy magamat megtaláljam,
Őserő, ha lakozol a mélyben
és a fellegekben, adj erőt,
hogy magam meggyógyítsam,
hogy benned megtisztuljak,
hogy gerincem egyenesen álljon a megtöretésben,
hogy ne fájjon az alázat,
hogy enyhüljön a gyalázat,
hogy magamban az erőt, az öröktől jövőt
megtaláljam!

Uram adj erőt,
hogy szeressem újra önmagam,
hogy másokat is szerethessek,
hogy kit szeretek, annak szeretetében kiteljesedjek.

Ámen!

HALLGATÁS

A hallgatás méreg,
ha kétkedsz.
A csend erősség,
ha bízni mersz.

GYÖNGY

Felszín, csalóka látszat.
Fenyők közt bolyongva,
gyöngy a vízcsepp,
benne játszhat a lélek.

SZIROMLEPEL

Libben pillényi szíromlepel.
Sárga, didergő porzósereg,
burkolatlan pirul a bibe,
duzzadó tölcsére felett.

Lélegzet ritmusában
elpihen a mosoly.
A lét mozgalma
megszűnik zibongni.
Csobbanó fénycsóvát
vetve víz tükrébe, az éj
zümmögő nyugalma
csipkét ver az égre.
Szürkület homálya
mélyet sóhajtva ringatja
köldökünk hullámzó udvarát.

FOLYÓK VIZÉVEL

Földön akarok járni!
Hadd csiklandozza
lábujjam a réti fű!
Talpam talaj tüze
hadd égesse!
Egekbe szállni vágyom!
Hajam hadd lebegjen!
Reptemben, hegy-völgy
a térbe merüljön,
suhanva a légben.
Fogadj magadba!
Kétkedés fala dőljön!
Egymást ölelve
sodródjunk az árral,
végtelen, védtelen.

Füstös jegyzetek



Prológ

2012 óta sokat utaztam
Északkelet-Magyarország
elszegényedett falvaiban.
A vidék általában
elszegényedett régi
gazdagságához képest, a
mezőgazdaság csak egy kis
töredékét tartja el a vidéki
embereknek, az ipari és
bányászati munkák megszűntek.
Másfél millió ember veszette el
a munkáját, és akiknek nem volt
konvertálható szakmájuk, azok
véglegesen a perifériára,
osztályon kívüliségre kárhoztak.
A kirekesztettség a fiatal
generációkra is átöröklődött.
Egyfajta megbénult
tehetetlenség, mint egy gonosz,
kárhozatos varázslat,

megkeserítette a sorvadó kifestők
életét, és az emberi viszonyok
minőségét. Az a néhány vers, ami
itt közlésre kerül nem más, mint egy
összetett kép töredékei, ahol
a társadalom periferiájára szorultak
perspektívájába próbáltam
magamat helyezni, és az ő
szemszögükből néhány fénycsóvát
vetíteni az őket körülvevő világra.
Tudom, hogy ezt a pozíciót,
nehezen teheti magáévá egy
kívülálló. Azt is tudom, hogy ez,
mint minden más kép, csupán
egy torzó, ami a valóság egy
szegmentjét emeli ki,
helyezi a középpontba. Vállalom
ennek a felelősségét, azért, mert
azoknak a sorsáért,
akiknek a perspektívtalansága
itt a központba kerül, mindnyájan
felelősek vagyunk. Csak az
együttérzés, és együttgondolkodás
hozhat változást.

Piros, lila házak,
apró ablakok.
Gyertyafény,
vacogó alkonyok.
Utolsó garasod is
boltban hagyod.
Üresen tátong
a polc, liszt a só,
elfogyott.

A kúttól hazafele
kilötyög a víz fele.
Húz a kanna, a sárba
dönt bele.

Piciny korgó gyomorban
ökölbe szorul egy éhes álom.

A kályha lyukas csöve
a szoba csípős sötétjébe leheli
adományruhák mérgező
poliészter füstjét.

Tehetetlen tétlenség
átka kérdőjellé meredt.

Tudd a havi
huszonkétezer-nyolcszáz
mire kell!
Fagypont alatt,
háromezer forintért
egy mázsa fa
egy családnak
egy hétig elég.

A repedt ablakon át,
az udvar szemetes
hajlatán csóré fiúcskák
sörösdobozból eszkábált
talicskát kergetnek.

Kocsmáros
hitelbe nem szolgál.
Ha megteszi,
vissza, duplája jár.
A munkát, mit hirdettek
már betöltötték,
s ha nem is,
buszra a városba,
miből tellene.

Hiába adtad fiatal éveid
a bánya mélyének,
csak fél tüdőd vitte el,
a megmaradt féllel,
ugyan kinek kellenél.
Saját fiad megver,
ha nem fizetsz.
Fogad sincs,
nemhogy merszed.

Falu végén már
nem jár a busz.
A lámpák rég kialudtak.

Végül ott állsz,
és viszed a fát,
a másét, akárkiét.

Ott ahol a madár sem jár
Ott ahol a madár sem lát.

AZ ÚTON LEFELÉ

Se fehér se fekete
az úton lefele,
nincs rád ki nézzen,
hívjon: gyere be!
Tűnődsz, fordulsz,
egyre csak befele.

Függönyök mögül
kandikál a gyanakvás.

Burokban jársz,
hangtalanság csendjébe
hasít üvöltő szavad.

Káromkodsz, nézel
lépted elé, lefelé.

Kapuk zárulnak,
tekintetek fordulnak.

Jársz magadban,
jársz burkodban,
se fehér se fekete,
az úton lefele.

TE VAGY A HIBÁS

Kenyered elvették.
Te vagy a hibás!
Rád csukták az ajtót.
Ha kopogtatsz,
te vagy a hibás!
Ruhád loncsos,
tested izzadt,
hajad kusza,
rég nem vágattad.
Te vagy a hibás!

Magad sem tudod
hol, kitől és hogy kérj,
ha pénzed elfogyott.

A holnap már nem,
csak a ma létezik.

Bányaudvaron
szenet válogattál.
Harisnyagyárban
a műlábra te húztad
a nylont. Kezed alatt
folyt az izzó vasfolyam.
Karcoló szikrázó

csikorgásban
a síküveggyárban,
üveget te vágtaal
a reggeli szürkületben.

A te tüdődet
marta szét a por.

A te derekadat
törte meg a hajlongás.

A te májad
zsugorította a reggeli feles.

A gyárat bezárták.
Mint selejtes árut kidobtak.
Hallgatásod Júdáspénzzel
megvették.

Ha pénzed elfogyott
a holnap már nem,
csak a ma létezik.

A hibás, te vagy!

AZ IDEGEN

Tilosban túrtál kukát,
megbüntettek.
Fizetni nem tudtál,
megbélyegeztek,
így negyedik gyereked
börtönben született.
Nevelni nem tudtad,
elvették, mert úgy hitték
az idegen jobb anya lesz.

Csalogat a kényszer
fenegyereke, majd megvéd:
gyere! mered-e?
Sarcot, ha szedsz,
megvetnek.
Ha meg nem teszed,
megvetnek úgy is.

FEKETE MADONNA

A lapon apró lánykák,
körülráznak,
mint méhek a virágot.
Benned látják a jövőt. Te vagy
a fekete Mária, a kisedét
szoptató mesés anya,
ki megosztja éhezők
között utolsó kenyérét.

Csillogó jégcsapos kutakról
flakonban az éltető vizet,
görnyedve, te cipeled.

Rád várnak az ébredő gyerekek.
Mezítláb, vacogva gubóznak egymásba
a fagyos padlóra terített matracon.
Éjtől zúzmarás
hullámpapír
a te ablakod takarja.
Pénzed neked nincs
javíttatni.

Közmunka híján
talán lesz még
vöröskeresztes
tejadomány.
Polcod üres, a máltai
lisztadomány elfogyott.
Villanyod lezárva.
Nincs mivel tüzelj.
Ha munkád nem volt,
nincs szociális segély.
Lustának tartanak.
Már kenyered sincs,
nem hogy házad.

A családi segélyt elvitte
az uzsorás. Ő engedi,
hogy a házában maradj.
Drága lesz a bérleti díj,
mikor majd behajtja.

Sodort cigaretta
hasít világosságot
a hajnali ködbe.
Tüdőd sípol.
Mert szívod, túrjed.

A lapon apró lánykák,
körülráznak,
mint méhek a virágot.
Benned látják a jövőt. Te vagy
a fekete Mária, a kisdédét
szoptató mesés anya,
ki megosztja éhezők
között utolsó kenyerét.

RAMÓNA ÁLMA

A kávéház ablakán át
homályos fényben
emberek ülnek
kerek asztaloknál.
Hajlított fatámlás
székükre akasztva
kabátjuk a földig ér.

Karomba tartva
Ramónát, súlya
húzza a vállam.
Nyakamon lóg.
Fényes szemével
ámulva bámul
a benti fények
melegébe.
A városi rendelőbe
az önkormányzati
mikrobusz hozott.
Vissza csak
késő délután indul.
Körmöm alá fagyott
a nyirkos pára.

Bent a cukrászda
melegében, hosszú feketekötényes
felszolgáló előzékeny mosollyal
teáscsészét helyez
az utcafelőli asztalra,
egy fiúsan rövidre vágott hajú,
zöldruhás hölgy elé.
A tea szürkés-fehéren gőzölög,
bepárásítva az ablaküveget.

Zsebemben ott lapul
a három, százforintos érem.
Kopott pléhdoboz alján
mentegettem, a pitvarban,
a heti vásárlás után
a sörözők elől.

Mély lélegzetet véve
benyomom a lengőajtó
hosszúkás,
háromszög alakú
alumínium ajtónyitóját.

A cukrászda
pultjához lépek.

Megállok.

„Egy teát kérek kedves
kisasszony.”

Bugyan ki belőlem.

Mint egy lassított felvételen,
a szavak egyenként koppannak
a bordótapétás falak
kanyargós mintás
erezetén.

A pult mögötti tükörből
Ramóna ijedt szeme néz
vissza rám, kételkedve.

„Fázik a gyerek, kisasszony!”

Teszem hozzá egy könyörgésre
sikerült bólintással,
mintha magyarázattal tartoznék.

„Nincs tea.”

Löki ki magából a szót a felszolgáló,
fel se véve tekintetét a pultról.

„Nem ingyen kívánom.
Meg tudom fizetni”

És már nyújtom is felé
a hideg, kemény érméket.

„Tea van, csak nem neked.”

A fekete, hosszú kötényes pultosnő hideg taszítással
néz keresztül rajtam.

Hirtelen elcsendesül a terem. Az asztaloknál ülők
értetlen viszolygással a pult felé fordulnak.
A vallató tekintetek, mint a kölykét
szőrénel fogva tartó szuka,
a padló felé emelnek.

Lábaimmal a levegőben
kapálózok.

A hűtőpult hirtelen beindult motorja
belezördül a végtelen hallgatásba.

„Na mit állsz itt. Tűnj el!
A kölyköddel együtt.”

Ramóna kis keze
karomba markol.
Arcát mellkasomba
bújtatja. Mintha a
bőröm alá szeretne bújni.
A láthatatlanság leple,
hangtalan eltakar.

A cukrászda tolóajtaja
a keretnek csapódik,
hermetikusra zárva
a cukrászda nekipezsdült
zsibongva visszhangzó
morajját.

Az utcán arcon üt a kora tavaszi,
nyirkos levegő.
Ólomsúlyá nehezült,
meggörbült háttal sietek
a megálló felé.

Mire a busz megérkezik,
már sötétedik.

A hátsó ülésbe süppedt értetlenséggel
bámulom közönyösen
a tovasikló tájat, amint

a kanyargós hegyi út mentén,
a szürkülő késő délután
bágyadt fényei elnyelik
az erdő kopasz göcsörtös ágait.

Ramóna testében az izmok
meleg ölelése elernyed.
A cukrászda pultján sorakozó
marcipánfigurák dalolva
táncra kelnek, amint
fejével vállamra nehezedve
álomba rázza az úton haladó
busz ingó-ringó döcögése.

KERESŐ

KÁBULAT

PROLÓG

Égbe merülve 8

SZILÁNKOK

Ujjaid rezdülése 12

Ne siess 13

Ha nem hívnálak 14

Csak lenni 15

Egyszer még 16

Egy szó 17

Hárfák 18

Földre hullva 21

Percek 22

Leolvasó 23

Kopás 24

Ha 25

Csak én 26

Áramlás 28

Folt 29

Az utak végén 30

Sziklafal 31

Elengedés 32

ÁRNYÉKOK

Lábnyomok 34

Egy este májusban 35

Pacsirta 36

Szorogás és hit falai 37

Albatrosz karvalyok
között 38

Szavaim 40

Kéz a kézben 41

Lélegzet 42

A fal köröttem 43

Trapéz 44

Szeráfok 45

Zuhanás 46

EMLÉKKÉPEK

Rejtek 48

Kiüresített szobák 49

A túlélés fájdalma 54

Tisztos Alkony 55

A képen Mackó 67

GYÖKEREK

Cserepek 72

